

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор ЧНУ імені Петра Могили

Л.П. КЛИМЕНКО

«26» *лютого* 2020 р.

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для вступу на 3 курс навчання зі спеціальності
«076 Підприємництво, торгівля і біржова
діяльність»»»

Миколаїв - 2020

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	3
I. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ.....	5
1.1. Модуль 1. «Мікроекономіка».....	5
1.2. Модуль 2 «Макроекономіка».....	9
1.3. Модуль 3 «Економіка підприємства».....	13
II. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	17
III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	17
IV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	18

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розроблена для вступних фахових випробувань для зарахування на навчання на третій курс рівня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність».

Майбутній фахівець повинен мати систему знань щодо сутності та принципів функціонування підприємництва, господарського механізму, взаємозв'язків із іншими суб'єктами господарювання, державними органами. Значна увага приділяється торгівлі і біржовій діяльності.

Мета фахового випробування полягає у перевірці наявних знань і навичок, отриманих вступниками в процесі попереднього навчання щодо основних економічних принципів і законів мікро- та макроекономіки, підприємництва, торгівлі, біржової діяльності, що свідчитиме про готовність до подальшого опанування дисциплін з блоку професійної підготовки

Головні завдання фахового вступного випробування полягають у тому, щоб вступники продемонстрували:

- навички здійснювати збирання, аналіз й обробку даних, що необхідні для розв'язання поставлених економічних задач;
- вміння вибрати інструментальні засоби для обробки економічних даних у відповідності з поставленою задачею, аналізувати отримані результати розрахунків і обґрунтувати висновки;
- здатність проаналізувати дані, що необхідні для розрахунку економічних показників діяльності суб'єктів господарювання;
- здатність використовувати для розв'язання виробничих задач інформаційні технології.

Вступник повинен знати:

- основні категорії економічної науки, теоретичні основи і закономірності функціонування економіки, розуміти багатоманітність існуючих економічних систем у сучасному світі;
- мати системні уявлення про структури і тенденції розвитку української і світової економіки;
- розуміти суть інституціональних перетворень в економіці, знати про основні економічні інститути і принципи їх функціонування;
- знати механізм і принципи прийняття і реалізації економічних та управлінських рішень на мікро- і макрорівнях;
- володіти методами економічного аналізу різних мікро- і макропроцесів;
- правову базу функціонування підприємництва;
- конкретні форми і методи господарювання у підприємстві;
- особливості організації господарсько-комерційної діяльності підприємства.

Вступник повинен вміти:

- вільно орієнтуватися в основних економічних поняттях і категоріях;

- проявити володіння основними методологічними принципами пізнання і вміння застосовувати їх для аналізу складних економічних процесів сучасності;

- самостійно і логічно викладати матеріал та вміти робити відповідні висновки та узагальнення;

- давати правильні оцінки різним економічним явищам і процесам;

- вміти використовувати комп'ютерну техніку для розв'язання економічних задач у режимі користувача;

- вміти набувати нових знань, застосовуючи сучасні інформаційні освітні технології.

Фахове вступне випробування включає два модулі дисциплін:

1. Модуль 1 «Мікроекономіка»

2. Модуль 2 «Макроекономіка»

3. Модуль 3 «Економіка підприємства»

Модулі характеризують загальнотеоретичні знання зі спеціальності, а також дозволяють оцінити практичні знання та вміння вступників на рівень вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність».

Оволодіння системою знань, що відповідають вимогам рівня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність» передбачає, що вступники повинні вільно володіти державною мовою, мати здібності до оволодіння знаннями та навичками в галузі фундаментальних та професійно орієнтованих економічних дисциплін, які викладалися протягом 1 та 2 курсів.

Фахове випробування вступників сприяє виявленню здібностей вступників у галузі управління та адміністрування, економіки, маркетингу та менеджменту, підприємництва і торгівлі, біржової діяльності та споріднених наук. У процесі його проведення вступники повинні показати навички та вміння досліджувати економічні явища та процеси, що необхідно для чіткого визначення індивідуальних орієнтирів застосування власних здібностей та реалізації набутого професійного потенціалу в умовах ринкової системи.

I. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

1.1. МОДУЛЬ 1 «МІКРОЕКОНОМІКА»

Тема 1. Предмет і методи мікроекономіки.

Проблема обмеженості ресурсів та необхідність вибору, альтернативність варіантів використання обмежених ресурсів, крива виробничих можливостей і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин. Предмет курсу, об'єкт та суб'єкти економічних відносин на мікрорівні: домогосподарство, фірма, держава. Методологія мікроекономічного аналізу: загальноекономічні та специфічні методи, мікроекономічні моделі. Мікроекономічний інструментарій.

Тема 2. Попит та пропозиція, їх взаємодія.

Ринок як механізм координації економічного вибору. Попит і закон попиту, аналіз зміни попиту та величини (обсягу) попиту. Крива попиту. Пропозиція і закон пропозиції, аналіз зміни пропозиції та величини (обсягу) пропозиції. Крива пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага, надлишок та дефіцит товарів на ринку.

Тема 3. Теорія еластичності.

Концепція еластичності взаємопов'язаних економічних змінних, еластичність попиту за чинниками впливу: за власною ціною блага, за ціною благ комплементів та субститутів (перехресна еластичність), за доходом; чинники впливу на еластичність попиту за ціною. Еластичність пропозиції та чинники впливу на її рівень, еластичність пропозиції за власною ціною блага та цінами факторів виробництва.

Тема 4. Корисність економічного блага.

Потреби та економічні блага, поняття корисності. Сукупна та гранична корисність, функція корисності. Криві байдужості, карта кривих байдужості, її властивості. Гранична норма заміщення благ, бюджетні обмеження і можливості споживача, вплив зміни доходу та цін на розміщення бюджетної лінії.

Тема 5. Аналіз поведінки споживача.

Реагування споживача на зміну цін товарів, крива "ціна-споживання", побудова кривої індивідуального попиту споживача. Реагування споживача на зміну його доходу, крива "дохід-споживання", поняття "повноцінних" і "неповноцінних" благ, криві Енгеля. Ефект доходу та ефект заміщення; парадокс Гіффена. Невизначеність та економічний ризик.

Тема 6. Мікроекономічна модель фірми.

Поняття фірми, фактори виробництва, технологія виробництва, чинник часу і періоди функціонування фірми, поняття і параметри виробничої функції; сукупний, середній та граничний продукти змінного фактора виробництва. Виробництво в короткостроковому періоді, правило спадної віддачі (продуктивності) змінного фактора виробництва.

Виробництво в довгостроковому періоді. Виробнича функція з двома змінними факторами. Ізокванта, взаємозамінність виробничих факторів, гранична норма технологічного заміщення.

Тема 7. Витрати виробництва.

Концепція витрат, бухгалтерські та економічні витрати, поняття альтернативних витрат, постійні та змінні витрати, сукупні, середні та граничні витрати. Витрати виробництва в короткостроковому періоді, типовий характер змін витрат - закон зростаючих граничних витрат (зниження доходності). Витрати в довгостроковому періоді. Ізокоста, вибір комбінації виробничих факторів за критерієм мінімізації витрат, еквімаржинальний принцип мінімізації витрат, критерій максимізації прибутку.

Тема 8. Ринок досконалої конкуренції.

Поняття та види ринкових структур. Ознаки й умови досконалої конкуренції, попит, дохід та прибуток конкурентної фірми. Визначення оптимального обсягу випуску; пропозиція фірми та галузі в короткостроковому періоді, криві пропозиції; рівновага фірми та галузі в короткостроковому періоді. Пропозиція фірми в довгостроковому періоді, тривала рівновага фірми, галузі, ринку та механізм її підтримки.

Тема 9. Монопольний ринок.

Ознаки "чистої монополії", види монополій, бар'єри вступу до монопольного ринку, попит та дохід фірми-монополіста. Вибір монополістом обсягу виробництва та ціни, вплив на поведінку монополіста цінової еластичності попиту; визначення монопольної ціни та цінова дискримінація, рівновага фірми-монополіста в довгостроковому періоді. Економічні наслідки монополізації галузі, порівняльна оцінка конкурентного та монопольного ринків. Державне регулювання монополій, антимонопольна політика.

Тема 10. Ринок монополістичної конкуренції.

Ознаки монополістичної конкуренції, умови вступу до галузі, поведінка фірми на ринку монополістичної конкуренції. Еластичність попиту фірми в умовах монополістичної конкуренції, визначення оптимального обсягу виробництва та цінова політика, умова досягнення та підтримання беззбитковості в довгостроковому періоді.

Тема 11. Олігополістичний ринок.

Основні ознаки олігополії: нечисленність фірм в олігополістичних галузях, загальна взаємозалежність олігополістів, однорідність або диференційованість продукту, високі бар'єри для вступу до галузі. Теоретичні моделі олігополії, лідерство у встановленні цін (квазімонополія), ламана крива попиту на продукцію олігополіста, ціноутворення за принципом "витрати плюс", теорія ігор.

Тема 12. Утворення похідного попиту.

Попит на продукт та попит на фактори виробництва (похідний попит). Виробнича функція, витрати виробництва та попит на фактори виробництва.

Тема 13. Ринок праці.

Праця як фактор виробництва, її мобільність. Ринок праці та його суб'єкти. Характеристика досконало конкурентного ринку праці; формування індивідуального, галузевого та ринкового попиту на працю. Ринок праці з недосконалою конкуренцією: попит монополії на працю та монопольна рівновага на ринку праці, особливості моносонічного та олігопсонічного ринків праці, двостороння монополія.

Тема 14. Ринок капіталу.

Капітал як ресурс тривалого використання; форми капіталу; рух капіталу та капітальні фонди. Попит та пропозиція капіталу. Рівновага на ринку капіталу. Поняття дисконтованої величини, види процентних ставок, реальна та номінальна процентні ставки, прибуток на капітал, показники теперішньої та майбутньої вартості у прийнятті інвестиційних рішень; формування процентної ставки як рівноважної ціни капіталу.

Тема 15. Ринок земельних ресурсів.

Особливості землі як фактору виробництва, формування пропозиції та попиту на землю, чинники впливу на попит на землю, сільськогосподарський та несільськогосподарський попит на землю, рівновага на ринку земельних ресурсів.

Тема 16. Держава в мікроекономічній теорії.

Необхідність та причини втручання держави в економічні процеси за ринкових умов, функції держави, методи державного впливу на економіку, позитивний аналіз поведінки уряду, застосування теорії громадського вибору у поведінці уряду.

Тема 17. Загальна ринкова рівновага та економічна ефективність.

Часткова та загальна рівновага ринку, ефект зворотного зв'язку. Рівновага в економіці обміну: необхідність та вигоди ринкового обміну, діаграма Еджворта, ефективність при обміні, крива контрактів, крива можливостей споживачів, загальна рівновага за Парето. Ефективність у виробничій сфері. Загальна рівновага та економіка добробуту.

Питання для підготовки до модулю 1 «Мікроекономіка»:

1. Мікроекономіка як складова економічної теорії.
2. Попит і обсяг попиту (графічна та математична інтерпретація).
3. Пропозиція та обсяг пропозиції (графічна та математична інтерпретація).
4. Ринкова рівновага попиту і пропозиції.
5. Динамічна модель ринкової рівноваги.
6. Смаки та уподобання споживача.
7. Крива байдужості та гранична норма заміщення.
8. Корисність та її економічна оцінка.
9. Обмеження можливостей споживача.
10. Рівновага споживача.

11. Цінова еластичність попиту.
12. Цінова еластичність пропозиції.
13. Формування індивідуального попиту на основі зміни ціни блага.
14. Формування індивідуального попиту на основі зміни доходу споживача.
15. Формування ринкового попиту. Надлишок споживачів на ринку.
16. Фактори виробництва та виробнича функція.
17. Виробництво в короткостроковому періоді: закон спадної віддачі змінного фактора.
18. Виробництво в довгостроковому періоді: взаємозамінність виробничих факторів.
19. Виробництво в довгостроковому періоді: віддача від масштабу.
20. Витрати виробництва та їх види.
21. Витрати в короткостроковому періоді.
22. Витрати виробництва в довгостроковому періоді.
23. Мінімізація витрат: еквімаржинальний принцип.
24. Модель ринку досконалої конкуренції. Попит на продукцію конкурентної фірми та її дохід.
25. Визначення оптимального обсягу випуску фірми (максимізація прибутку): два підходи.
26. Пропозиція фірми та галузі в короткостроковому періоді на ринку досконалої конкуренції.
27. Рівновага фірми та галузі на ринку досконалої конкуренції в короткостроковому періоді.
28. Рівновага фірми та галузі на ринку досконалої конкуренції в довгостроковому періоді.
29. "Парадокс прибутку" на ринку досконалої конкуренції в довгостроковому періоді.
30. Надлишок виробника та виробничий надлишок на ринку.
31. Модель "чистої монополії" та її характеристики.
32. Рівновага на монопольному ринку в короткостроковому та довгостроковому періодах.
33. Попит та дохід монополіста.
34. Вибір монополістом обсягу виробництва та ціни.
35. Ринкова влада монополіста: вимірювання та джерела.
36. Монопольне ціноутворення: цінова дискримінація.
37. Ефективність олігополістичного ринку.
38. Пропозиція заощаджень. Міжчасовий вибір домогосподарства.
39. Ефективність у виробництві.
40. Ефективність розміщення ресурсів.

1.2. МОДУЛЬ 2 «МАКРОЕКОНОМІКА»

Тема 1. Макроекономіка як наука.

Об'єкт і предмет макроекономіки. Місце макроекономіки в системі економічних наук. Об'єкт і предмет макроекономіки. Економічна система як об'єкт макроекономіки. Суб'єкти економіки. Механізм функціонування економіки як предмет макроекономіки. Позитивна і нормативна функції макроекономіки. Макроекономіка економічна політика.

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.

Система національних рахунків (СНР). Основні макроекономічні показники. Методологічні принципи побудови системи національних рахунків. Основні категорії системи національних рахунків: інституціональні одиниці, сектори, рахунки, економічні операції. Методи розрахунку ВВП. Валовий випуск та валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Валовий національний дохід та валовий національний дохід наявний. Макроекономічні показники на чистій основі. Номінальний та реальний ВВП. Поточні та постійні ціни. Індекс цін (дефлятор ВВП). Інфлювання та дефлювання ВВП. Чистий внутрішній продукт. Національний дохід. Особистий дохід. Доходи кінцевого споживання. Показники суспільного добробуту.

Тема 3. Макроекономічна нестабільність.

Безробіття: поняття, причини виникнення та види. Класична концепція безробіття. Кейнсіанська концепція безробіття. Закон Оукена. Поняття інфляції. Циклічна природа інфляції. Темп інфляції та його обчислення. Види інфляції залежно від її темпів. Крива Філіпса про зв'язок між інфляцією і безробіттям в короткостроковому і довгостроковому періодах. Висновки кривої Філіпса для політики зайнятості. Державні програми сприяння зайнятості населення.

Тема 4. Сукупний попит і сукупна пропозиція.

Сукупний попит як функція від ціни. Крива сукупного попиту. Закон сукупного попиту та його фактори. Крива сукупного попиту. Цінові чинники сукупного попиту. Нецінові чинники сукупного попиту та вплив їх на його криву. Сукупна пропозиція. Нецінові чинники сукупної пропозиції. Класична модель сукупної пропозиції і виробнича функція.

Тема 5. Споживання, заощадження та інвестиції.

Доходи домогосподарств і споживання. Функція споживання. Споживання як функція наявного доходу. Функція споживання. Модель "заощадження - інвестиції" і макроекономічна рівновага. Заощадження і інвестиції. Класичний підхід урівноваження заощаджень з інвестиціями. Кейнсіанський механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями. Державна інвестиційна політика та її вплив на розвиток національної економіки. Роль інвестицій в економіці. Відсоткова ставка як чинник інвестиційного попиту. Номінальна та реальна відсоткові ставки. Податок на прибуток і чиста

прибутковість інвестицій. Крива сукупного попиту на інвестиції. Чинники автономних інвестицій та їх вплив на криву інвестиційного попиту.

Тема 6. Сукупні видатки і ВВП.

Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Сукупні видатки і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «видатки — випуск». Фактичні та заплановані видатки. Модель «кейнсіанський хрест». Визначення рівноважного ВВП за методом «вилучення — ін'єкції». Мультиплікатор витрат. Інфляційний розрив як наслідок надмірних сукупних видатків. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву.

Тема 7. Держава в системі макроекономічного регулювання.

Сутність, функції та інструменти державного регулювання економікою. Економічні функції держави. Особливості макроекономічного регулювання в Україні. Теорії державного регулювання ринковою економікою. Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки. Передумови виникнення кейнсіанської теорії. Держава в економічному кругообігу. Модель економічного кругообігу в умовах змішаної економіки. Відносини держави з іншими суб'єктами економічного кругообігу. Вплив держави на економічний кругообіг. Вплив держави на економічну рівновагу. Чисті податки і трансформація функції споживання.

Тема 8. Фіскальна політика.

Види фіскальної політики. Дискреційна фіскальна політика. Стимулююча та стримувальна фіскальна політика. Граничний коефіцієнт податків і складний мультиплікатор видатків. Мультиплікатор податків. Мультиплікативний вплив державних закупівель і чистих податків на реальний ВВП. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Автоматична фіскальна політика. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори. Крива Лаффера про залежність між податковими ставками і податковими надходженнями до бюджету. Фіскальна політика та державний бюджет. Концепції збалансування державного бюджету.

Тема 9. Грошовий ринок і монетарна політика.

Пропозиція грошей. Грошовий мультиплікатор. Грошова пропозиція та грошові агрегати. Графік грошової пропозиції. Ефект грошового мультиплікатора. Попит на гроші, його види. Попит на гроші для угод, попит на гроші як активи та їх графічна інтерпретація. Механізм функціонування грошового ринку. Модель грошового ринку. Порушення та відновлення рівноваги на грошовому ринку. Монетарна політика. Цілі та інструменти монетарної політики, її передатний механізм. Монетарна політика у моделі „ $AD - AS$ ” . Вплив монетарної політики на економіку: політика дорогих та дешевих грошей; антиінфляційна функція. Модель „ $IS - LM$ ” як теорія сукупного попиту у закритій економіці. Товарний ринок і крива IS . Модель $IS - LM$ як імітація одночасної рівноваги на товарному та грошовому ринках. Обґрунтування кривої IS та її рівняння.

Тема 10. Механізм зовнішньоекономічної діяльності.

Сутність, основні форми та механізм зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоторговельна діяльність і макроекономічна політика у відкритій економіці. Основні теорії міжнародної торгівлі. Торговельна політика, чистий експорт і ВВП. Рівноважний обсяг виробництва і доходу у відкритій економіці. Мала відкрита економіка. Велика відкрита економіка. Модель платіжного балансу. Валютний курс. Форми котирування валютного курсу. Види валютного курсу залежно від режиму його формування.

Тема 11. Ринок праці та соціальна політика.

Ринок праці та механізм його функціонування. Попит, пропозиція і рівновага на ринку праці. Особливості функціонування ринку праці в Україні. Рівноваги на ринку праці: неокласичний та кейнсіанський підходи. Класична теорія ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці. Поняття та форми прояву зайнятості. Економічно активне населення. Сутність і види соціальної політики. Соціальний захист населення. Диференціація доходів. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині.

Тема 12. Економічне зростання.

Сутність, типи і вимір економічної динаміки. Фактори економічного зростання. Виробнича функція. Трансформація виробничих факторів у продукт. Внесок окремих факторів у економічне зростання. Сучасні моделі прогнозування економічного зростання. Модель економічного зростання Солоу. Сутність та структура економічного циклу. Види економічних циклів. Індикатори циклічних коливань. Графічний та вербальний аналіз фаз економічного циклу.

Питання для підготовки до модулю 2 «Макроекономіка»:

1. Рівні господарської системи та їх взаємозв'язок.
2. Предмет, об'єкт та завдання макроекономіки.
3. Місце макроекономіки в системі наук.
4. Позитивна і нормативна макроекономіка. Види макроекономічного аналізу.
5. Загальнонаукові методи макроекономіки.
6. Специфічні методи макроекономіки.
7. Економічний кругообіг у закритій приватній економіці: проста та ускладнена модель.
8. Модель кругообігу закритої економіки з участю держави.
9. Модель кругообігу відкритої економіки.
10. Теоретичні основи та принципи побудови СНР.
11. Етапи розвитку СНР.
12. Поточкові макроекономічні показники.
13. Макроекономічні показники запасів та економічної кон'юнктури.
14. Номінальні та реальні макроекономічні показники.
15. Суспільний добробут та проблеми його кількісного визначення.

16. Нові макроекономічні показники: індекс людського розвитку, індекс економічної свободи та рівень глобалізації.
17. Сукупний попит: зміст, структура, фактори, що на нього впливають.
18. Сукупна пропозиція: зміст, структура, фактори, що на нього впливають.
19. Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції.
20. Економічний цикл: фази циклу та причини коливань. Відхилення реального ВВП від потенційного рівня.
21. Безробіття: сутність та види.
22. Причини існування стійкого рівня безробіття.
23. Інфляція, рівень інфляції, типи.
24. Інфляція і процентні ставки. Ефект Фішера.
25. Види інфляції.
26. Політика державних видатків, податкова політика. Крива Лаффера.
27. Види та ефективність бюджетно-податкової політики.
28. Бюджетна система. Державний бюджет, його структура.
29. Джерела формування державного бюджету.
30. Податки: сутність та класифікація. Види оподаткування.
31. Бюджетний дефіцит. Джерела фінансування бюджетного дефіциту.
32. Державний борг.
33. Вплив бюджетного дефіциту і державного боргу на економіку.
34. Управління зовнішнім боргом.
35. Механізми скорочення зовнішньої заборгованості в умовах боргової кризи.
36. Грошово-кредитна система: зміст, структура, об'єкти суб'єкти.
37. Грошово-кредитна політика.
38. Центральний банк та його роль у грошово-кредитній політиці.
39. Засоби прямого впливу грошово-кредитної політики.
40. Опосередковані засоби грошово-кредитної політики.

МОДУЛЬ 3 «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Тема 1. Основи підприємництва

Сутність, значення здійснення підприємництва. Типологія, середовище та активізація підприємництва. Договірні взаємовідносини в бізнесі. Характеристика партнерських взаємозв'язків.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Класифікація підприємств та характеристика їх видів. Організаційно – правові форми підприємств. Порівняльна характеристика організаційно – правових форм підприємницької діяльності.

Тема 3. Структура та управління підприємством

Сутність і функції процесу управління. Методи управління діяльністю підприємств. Організаційні структури управління підприємствами. Вищі органи державного управління підприємствами та організаціями.

Тема 4. Зовнішнє середовище господарювання

Система факторів зовнішнього середовища. Властивості зовнішнього середовища. Взаємодія підприємства із зовнішнім середовищем.

Тема 5. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства

Показники рівня техніко-технологічної бази підприємства. Зміст плану технічного розвитку підприємства. Вплив НТП на технічний розвиток підприємства. Виробнича потужність підприємства.

Тема 6. Організація операційної діяльності

Операційна діяльність та принципи її організації. Характеристика різних типів виробництва. Способи поєднання операцій технологічного циклу. Методи організації виробництва.

Тема 7. Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика

Матеріально-технічне забезпечення виробництва. Виробнича логістика як підсистема логістики підприємства. Моделі організації управління матеріальними потоками в логістичних системах.

Тема 8. Прогнозування та планування діяльності підприємства

Система планів підприємства. Етапи та методи планування. Поняття, зміст і структура бізнес-плану. Економічне прогнозування діяльності підприємства.

Тема 9. Обґрунтування виробничої програми підприємства

Обґрунтування рішення про збільшення виробничої потужності. Обґрунтування рішення про прийняття додаткового замовлення за ціною нижче критичного рівня. Обґрунтування рішення «виробляти чи придбати». Обґрунтування виробничої програми з урахуванням обмежень на ресурси.

Тема 10. Основний капітал

Поняття, класифікація і оцінка основних фондів (ОФ). Знос основних фондів. Амортизація необоротних активів підприємства. Показники використання основних фондів.

Тема 11. Оборотний капітал

Поняття оборотних фондів та оборотних коштів. Показники використання оборотних коштів. Нормування оборотних коштів.

Тема 12. Інтелектуальний капітал

Економічний зміст поняття “інтелектуальний капітал”. Класифікація видів інтелектуального капіталу. Типи інтелектуального капіталу. Сутність нематеріальних активів. Нематеріальні ресурси та їх класифікація. Захист прав використання нематеріальних активів.

Тема 13. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Поняття, класифікація та структура персоналу. Визначення чисельності окремих категорій працівників. Продуктивність праці, як економічна категорія. Методи вимірювання та показники рівня продуктивності праці. Розрахунки можливого зростання продуктивності праці, фактори впливу. Поняття і види заробітної плати. Функції і шляхи росту заробітної плати. Тарифна система як основа організації оплати праці. Форми і системи оплати праці. Планування фонду оплати праці на підприємствах. Система участі в прибутках.

Тема 14. Ринок і продукція

Ринок, його економічна суть. Функції ринку. Види ринку. Інфраструктура ринку. Загальна характеристика продукції. Виробництво продукції. Конкурентоспроможність продукції.

Тема 15. Товарна та цінова політика підприємства

Поняття та складові товарної політики. Розробка товарної політики. Принципи і типи цінової політики. Особливості формування цінової політики фірми. Порівняльна характеристика цінової політики виробничого та торговельного підприємств.

Питання для підготовки до модулю 3 «Економіка підприємства»:

1. Підприємство як самостійна ланка виробничої сфери, його цілі та головні напрямки діяльності
2. Сутність, значення та функції підприємництва.
3. Типологія, середовище та активізація підприємництва.
4. Організаційно-правові форми підприємств.
5. Система факторів зовнішнього середовища.
6. Сутність і функції процесу управління.
7. Методи управління діяльністю підприємств.
8. Лінійна організаційна структура управління підприємством.
9. Лінійно-функціональна організаційна структура управління підприємством.
10. Функціональна організаційна структура управління підприємством.

11. Дивізійна організаційна структура управління підприємством.
12. Матрична організаційна структура управління підприємством.
13. Вищі органи державного управління підприємствами та організаціями.
14. Ринок, його економічна суть.
15. Функції ринку. Види ринку.
16. Інфраструктура ринку.
17. Загальна характеристика продукції. Виробництво продукції.
18. Поняття та складові товарної політики.
19. Розробка товарної політики.
20. Принципи і типи цінової політики.
21. Особливості формування цінової політики фірми.
22. Система планів підприємства. Етапи та методи планування.
23. Поняття, зміст і структура бізнес-плану.
24. Обґрунтування рішення про збільшення виробничої потужності.
25. Поняття, класифікація та структура персоналу.
26. Продуктивність праці як економічна категорія. Методи вимірювання та показники рівня продуктивності праці.
27. Розрахунки можливого зростання продуктивності праці, фактори впливу.
28. Поняття і види заробітної плати. Функції і шляхи збільшення заробітної плати.
29. Тарифна система як основа організації оплати праці. Форми і системи оплати праці.
30. Планування фонду оплати праці на підприємствах. Система участі в прибутках.
31. Економічний зміст поняття “інтелектуальний капітал”.
32. Класифікація видів інтелектуального капіталу. Типи інтелектуального капіталу.
33. Сутність нематеріальних активів. Захист прав використання нематеріальних активів.
34. Нематеріальні ресурси та їх класифікація.
35. Поняття, класифікація і оцінка основних фондів (ОФ).
36. Знос основних фондів.
37. Амортизація необоротних активів підприємства.
38. Показники використання основних фондів.
39. Поняття оборотних фондів та оборотних коштів.
40. Показники використання оборотних коштів.
41. Нормування оборотних коштів.
42. Показники рівня техніко-технологічної бази підприємства.
43. Виробнича потужність підприємства.
44. Матеріально-технічне забезпечення виробництва.
45. Виробнича логістика як підсистема логістики підприємства.
46. Моделі організації управління матеріальними потоками в логістичних системах.

47. Операційна діяльність та принципи її організації.
48. Характеристика різних типів виробництва.
49. Способи поєднання операцій технологічного циклу.
50. Поточковий метод організації виробництва.
51. Непоточковий метод організації виробництва.
52. Прямолінійний метод нарахування амортизації.
53. Виробничий метод нарахування амортизації.
54. Кумулятивний метод нарахування амортизації.
55. Вплив НТП на технічний розвиток підприємства.
56. Міжорганізаційні відносини.
57. Економічне прогнозування діяльності підприємства.
58. Типи підприємницької діяльності.
59. Договірні взаємовідносини в бізнесі.
60. Інтеграційні форми підприємств та організацій.

II. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступні випробування включають тестові завдання з трьох основних дисциплін («Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Економіка підприємства»), які передбачені навчальними планами рівня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля і біржова діяльність».

Вступні випробування проводяться у вигляді письмового екзамену, загальною тривалістю 1 година.

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційне завдання містить 30 тестових питань, що охоплюють всі теми, наведені в тематичному змісті даної програми. Кожне тестове питання оцінюється у 6,66 балів. Таким чином, правильна відповідь на 30 запитань оцінюється у 200 балів:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6,66	13,32	19,98	26,64	33,3	39,96	46,62	53,28	59,94	66,6
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
73,26	79,92	86,58	93,24	100	106,66	113,32	119,98	126,64	133,36
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
139,96	146,62	153,28	159,94	166,6	173,2	179,92	186,58	193,24	200

IV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аналітична економія: Макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: У 2-х кн. – Кн. 1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. – 2-ге вид., випр. і доп. / За ред. С.М. Панчишина. – К., 2013. – 615 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: навч. посіб.: у 2 кн. / За ред. С. Панчишина і П. Островерха. – Кн. 2: Мікроекономіка. – 4-те вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2006. – 437 с.
3. Базилінська О.Я. Макроекономіка : Навч. посібник. – 2-ге видання, випр. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 442 с. (або інше видання).
4. Батура О.В., Івашина О.Ф., Новікова Л.Ф. Макроекономіка: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 236 с.
5. Васильков В.Г., Дзюбенко Л.М. Організація виробництва: навч. метод. посібник для самот. вивч. диск. – К.: КНЕУ, 2003.– 241 с.
6. Верланов Ю.Ю., Ципліцька О.О. Сучасна мікроекономіка: навчальний посібник. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – 315 с.
7. Горлачук В.В., Яненко І.Г. Економіка підприємства. Навчальний посібник / В.В.Горлачук, І.Г.Яненко. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 344с.
8. Горобчук Т.Т. Мікроекономіка: Навчально-методичний посібник. – Київ: ЦУЛ, 2002. – 236 с.
9. Гронтковська, Г.Е. Косік А.Ф. Макроекономіка : навчальний посібник – К. : ЦУЛ, 2010. – 672 с.
10. Дмитрієв І.А. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів / І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко. – Х.: ХНАДУ, 2018. – 292 с.
11. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. д.е.н.,проф. Л. Г. Мельника. – Суми : Університетська книга, 2012. – 864 с.
12. Економіка підприємства: магістерський курс : навчальний посібник./ за ред. проф. А.І. Яковлева, доц. Ларки Л.С. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – 516 с.
13. Економіка підприємства: навч.-метод. посіб. для самот. вивч. дисц. / Г.О. Швиданенко, Н.П. Гончарова, О.Г. Мендрул [та інші] ; за заг. ред. Г.О. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2010. – 364 с.
14. Економіка підприємства: навчальний посібник / О. М.Бандурка, Є. В. Ковальов, М. А.Садиков, О. С. Маковоз; за заг. ред. О. М. Бандурки. – Харків: ХНУВС. – 2017. – 192 с.

15. Економіка підприємства: підручник / Швиданенко Г.О., Васильков В.Г., Гончарова Н.П. [та інші] ; за заг. ред. Г.О. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2009. – 598 с.
16. Калінченко О.В. Мікроекономіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.- К.: Центр учб. л-ри, 2008.
17. Козик В.В. Економіка підприємства: навч. посібник / В.В. Козик, О.Ю. Ємельянов, О.Я. Загорецька., В.М. Мельник, О.І. Гудзь. – Львів: Вид-во «Простір-М», 2017. – 406 с.
18. Косік А.Ф. Мікроекономіка: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.- К.: Центр учб. л-ри, 2008.
19. Лагутін В.Д. Макроекономіка : навч. посіб. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 268 с.
20. Макконнелл К., Брю С., Флінн Ш. Экономикс. Принципы, проблемы и политика / Учебник. – М. : Инфра-М, 2017. – 1028 с.
21. Макроекономіка та макроекономічна політика: Навч. посіб. / Наук. ред. А.Ф. Мельник. – К.: Знання, 2008. – 699 с. (Вища освіта ХХІ століття)
22. Макроекономіка: базовий електронний текст лекцій. [Електронний ресурс] / Укладачі: Малий І.Й., Радіонова І.Ф., Куценко Т.Ф., Федірко Н.В. та ін. – К.: КНЕУ, 2017 – 200 с.
23. Макроекономіка: Підручник / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич, Л.А. Баластрик ; під ред. В.Д. Базилевича. – К. : Знання, 2015. – 694 с.
24. Мікроекономіка та макроекономіка : Підручник. – Ред. С. Будаговська. – 2-ге вид. – К.: Основи, 2001. – 517 с.
25. Мэнкью Н. Принципы макроэкономики. – 4-е изд. – СПб: Питер, 2012. – 544 с.
26. Небава М.І. Теорія макроекономіки. Навчальний посібник – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2005. – 536 с.
27. Організація і управління процесами виробництва : навч. посіб. / В.Г. Васильков, Н.В. Василькова. – К. : КНЕУ, 2011. – 503 с.
28. Палехова В.А. Макроекономіка: Навчальний посібник. – 2-ге вид., доп. та перероб. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – 304 с.
29. Палехова В.А. Макроекономіка: Навчально-методичний посібник. Для самостійного вивчення. Випуск 96. – Миколаїв: Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – 224 с.
30. Палехова В.А., Комаренко І.С. Macroeconomics: studyguide: [Практикум з дисципліни «Макроекономіка»] – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. – 2014. – 136 с.

31. Панчишин С.М. Макроекономіка: Навч. посібник для вузів. – К.: Либідь, 2002. – 616 с.

32. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. – 572 с.

33. Піндайк Р., Рубінфелд Д. Мікроекономіка – К.: Основи, 1996. – 646 с.

34. Савченко А.Г., Пухтаєвич Г.О., Тітьонко О.М. Макроекономіка. К.: КНЕУ, 2005. – 441 с.

35. Таранюк Л. М. Потенціал і розвиток підприємства: навчальний посібник / Л. М. Таранюк. – Суми : Видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1», 2016. – 278 с.

Програма розглянута на засіданні фахової комісії для вступу на здобуття ступеня бакалавра (протокол № 1 від «24» жовтня 2020 року).

Програма розглянута та затверджена на засіданні приймальної комісії університету (протокол № 5 від «26» жовтня 2020 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії

А.О. Алексеева